

Maak kennis met Backward Design

Een inspiratiesessie over lesontwerp

Teun Kuipers

VMBO Examenfestival 9 en 10 maart 2026

Vernieuwender**wijs**

Even voorstellen

Ik ben ...

Teun Kuipers

Leraar en adviseur Vernieuwenderwijs

Aanleiding

10 - 07 - 2025

Factsheet actualisatie syllabi beroepsgerichte vakken vmbo

Vanaf komend schooljaar (augustus/september 2025) worden de geactualiseerde syllabi van kracht voor de profielen BWI, MVI, M&T en PIE. Leerlingen die in augustus/september 2025 starten met het profielvak doen in 2027 examen op basis van deze nieuwe syllabi. De profielen Z&W, Groen, D&P en HBR volgen een jaar later. Voor E&O geldt sinds vorig jaar (2024) een nieuw profielvak.

Meer informatie vindt u in onderstaande factsheet.

Let op: er zullen geen bezemexamens zijn. U moet dus voor de genoemde profielvakken in 2025 starten op basis van de nieuwe syllabus. Examensecretarissen worden over deze verandering door CvTE geïnformeerd.

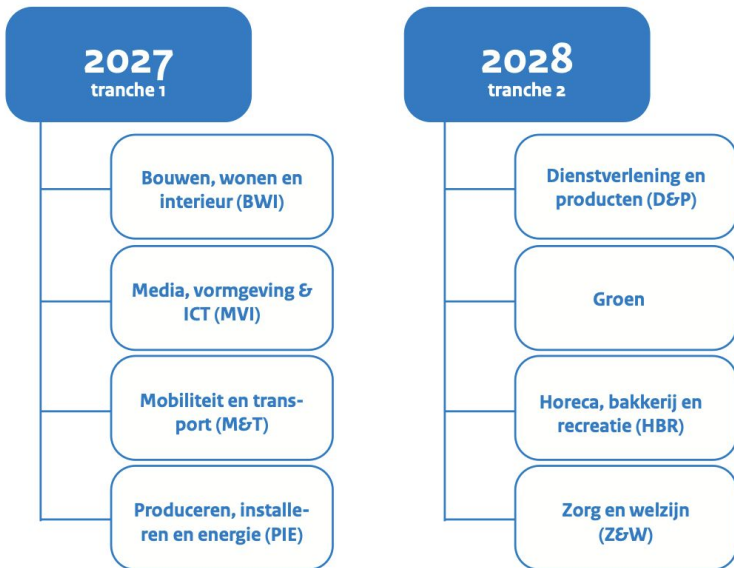
[Naar de factsheet](#) →

 College voor Toetsen en Examens

Actualisatie syllabi beroepsgerichte vakken vmbo

Waarom? De examenprogramma's en de syllabi zijn verouderd. Doel van actualisatie: betere aansluiting op huidige beroepspraktijk en gegeven onderwijs.	Met wie? De syllabuscommissies bestaan uit een voorzitter, docentleden, een adviseur curriculum (SLO) en een adviseur examinering (CRO).
Wat zijn de veranderingen? • Examenprogramma's (redactioneel, verzamenisering eindtermen) • Syllabi (inhoudelijk, redactionele verduidelijking) • Vernieuwde cipe's	Wanneer? In augustus 2024 is gestart met de actualisatie van de syllabi en de examenprogramma's van de tweede tranche profielvakken. Deze worden naar verwachting zomer 2025 vastgesteld en gepubliceerd.

* Profielvak economie & ondernemen (E&O) werd eerder geactualiseerd; maritieme techniek heeft geen cspe.

Aandachtpunten bij invoering geactualiseerde syllabi en examenprogramma's

- Er is geen pilotperiode en er zijn ook geen bezemexamens. Start op tijd met ontwikkeling en voorbereiding lessen.
- Waar nodig wordt door het CvTE voorbeeldexamenopdrachten aangeleverd ter voorbereiding op het vernieuwde cspe.
- Vanuit examenblad zullen scholen worden geïnformeerd over de nieuwe syllabi.

Een wijziging, bijvoorbeeld in het examenprogramma, is een mooie aanleiding om met je collega's het huidige curriculum te bespreken.

Wat gaan we doen dit uur?

Wat gaan we doen

dit uur

- Hoe kun je onderwijsontwerp aanpakken? Stap voor stap samen verkennen met behulp van een stukje examenprogramma E&O.
- Vandaag gericht op **een lessenserie** bij een deeltaak

Begin met oriënteren en analyseren

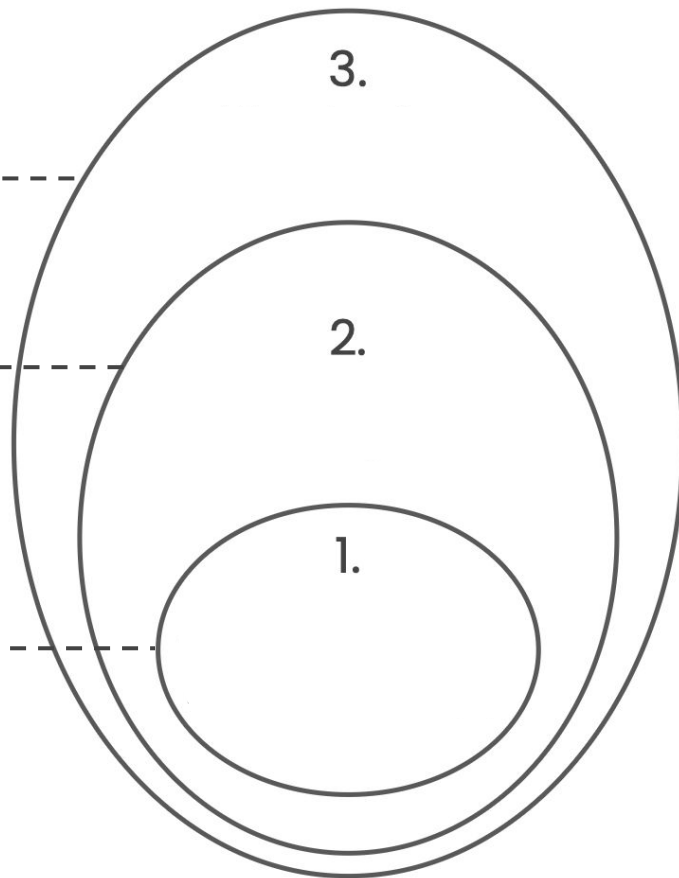

Oriënteren

met het ei-model

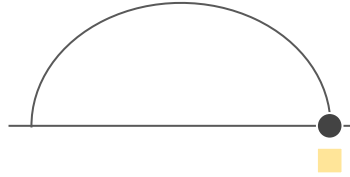
Deeltaak: Optreden als aanspreekpunt voor klanten en bezoekers

- *Welke praktijkervaring(en) draagt bij aan het gewenste begrip?*
- *Wat moeten ze hiervoor kennen en kunnen? Welke beroepshouding?*
- *Volgens de syllabus én volgen ons.*
- *Wat willen we dat leerlingen hier straks (na het examen) mee kunnen?*
- *Wat moeten ze echt begrijpen om ook in andere contexten het geleerde te kunnen gebruiken?*

Dit is het begin van Backward Design

Stap 1 - Gewenste leeropbrengst

BWD: Stap I

De gewenste leeropbrengst

Gewenste leeropbrengst

Doelen

Wat is de gewenste leeropbrengst?

- Waar werken we naartoe?
- Wat moeten leerlingen hiervoor kennen en kunnen?

De gewenste leeropbrengst

van een lessenserie

Gewenste leeropbrengst

Doelen

Bijvoorbeeld

Je kan omgaan met klachten van klanten en bezoekers

- Je kan begrip tonen voor de klant
- Je kan gesprekstechnieken toepassen
- Je kan de grenzen van je eigen handelen hanteren;
- Je weet wanneer je een leidinggevende moet inschakelen

Waar nodig werk je een doel nog verder uit m.b.v. succescriteria

Samen

Oefening (5 min.)

Begrip tonen voor de klant

Wat doet een leerling die dit goed kan?

1.

Deeltaak: omgaan met klachten van klanten en bezoekers:
Uitwerking: **De leerling kan begrip tonen voor de klant**

--	--	--

2.

Stel jezelf de vraag: Wat doet een leerling die dit goed kan?

3.

succescriteria

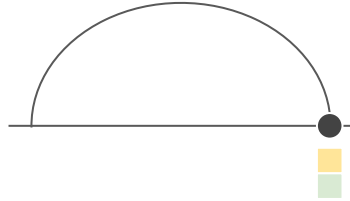
Ik luister actief naar de klant

- Ik maak contact met de klant zodat hij weet dat ik luister
- Ik laat de klant uitspreken.
- Ik vraag eventueel een verduidelijkende vraag om te controleren of ik het goed heb begrepen.

Ik geef een passende reactie die begrip toont

- Ik vat kort samen wat de klant heeft gezegd (“Dus u bedoelt dat...?”).
- Ik gebruik beleefde taal en toon begrip (“Dat lijkt me vervelend, ik ga kijken hoe ik u kan helpen”).

Stap 2 - Toetsing

Stap 2:

Toetsing

- Met welk doel gaan we dit toetsen?
- In welke context willen we het geleerde zichtbaar maken?
- Hoe maken we het betekenisvol voor leerlingen:
 - Kunnen we doelen in samenhang toetsen? Welk eindproduct of beroepshandeling is hiervoor het meeste geschikt?

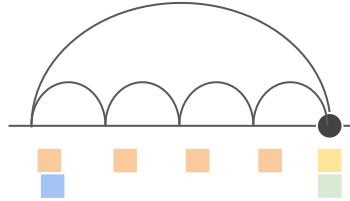
Samen

Oefening (5 min.)

Deel met elkaar een voorbeeld van
een betekenisvol toetsmoment uit
jouw praktijk.

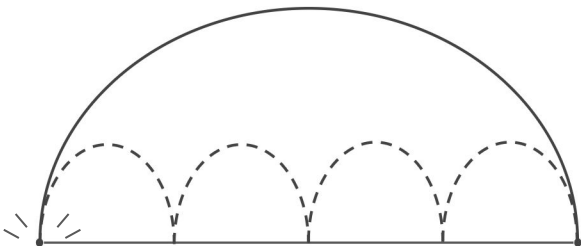

Stap 3 - Leeractiviteiten

Stap 3:

De leeractiviteiten

Leerervaringen

Leeractiviteiten

Hoe ga je het leren organiseren?

- **Hoe gaan we goed beginnen?**

Verwachtingen voor leerlingen verhelderen:

Met een startactiviteit of opdracht maak je voor leerlingen duidelijk:

- Dit gaan jullie leren
- En zo ziet kwaliteit eruit

Enkele voorbeelden

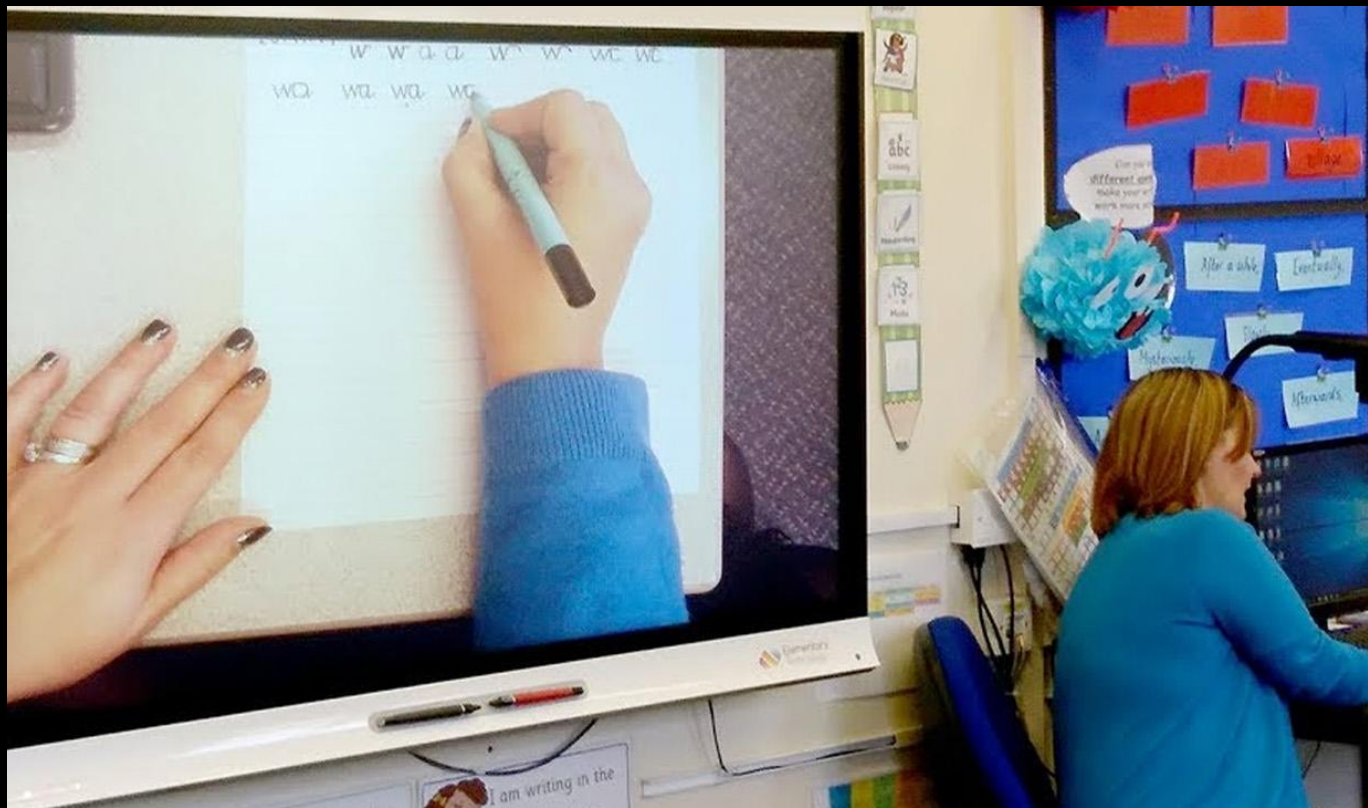
Een prikkelende vraag

Om mee te beginnen

**'Is een broodje kroket echt
gezonder dan een broodje kaas?'**

Een leerdoel verhelderen

Doe het voor

Werken aan
kwaliteitsbesef

Doel: leerlingen laten praten over kwaliteit

Voorkennis en ervaringen

uitvragen

'Wat weet jij hier al van?'

Samen

Oefening (5 min.)

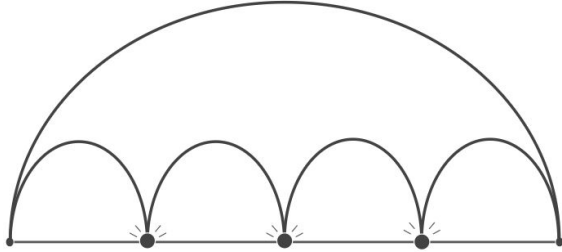
Je kan omgaan met klachten van klanten en bezoekers

Hoe zou jij dit einddoel introduceren?

Stap 3:

De leeractiviteiten

Leerervaringen

Leeractiviteiten

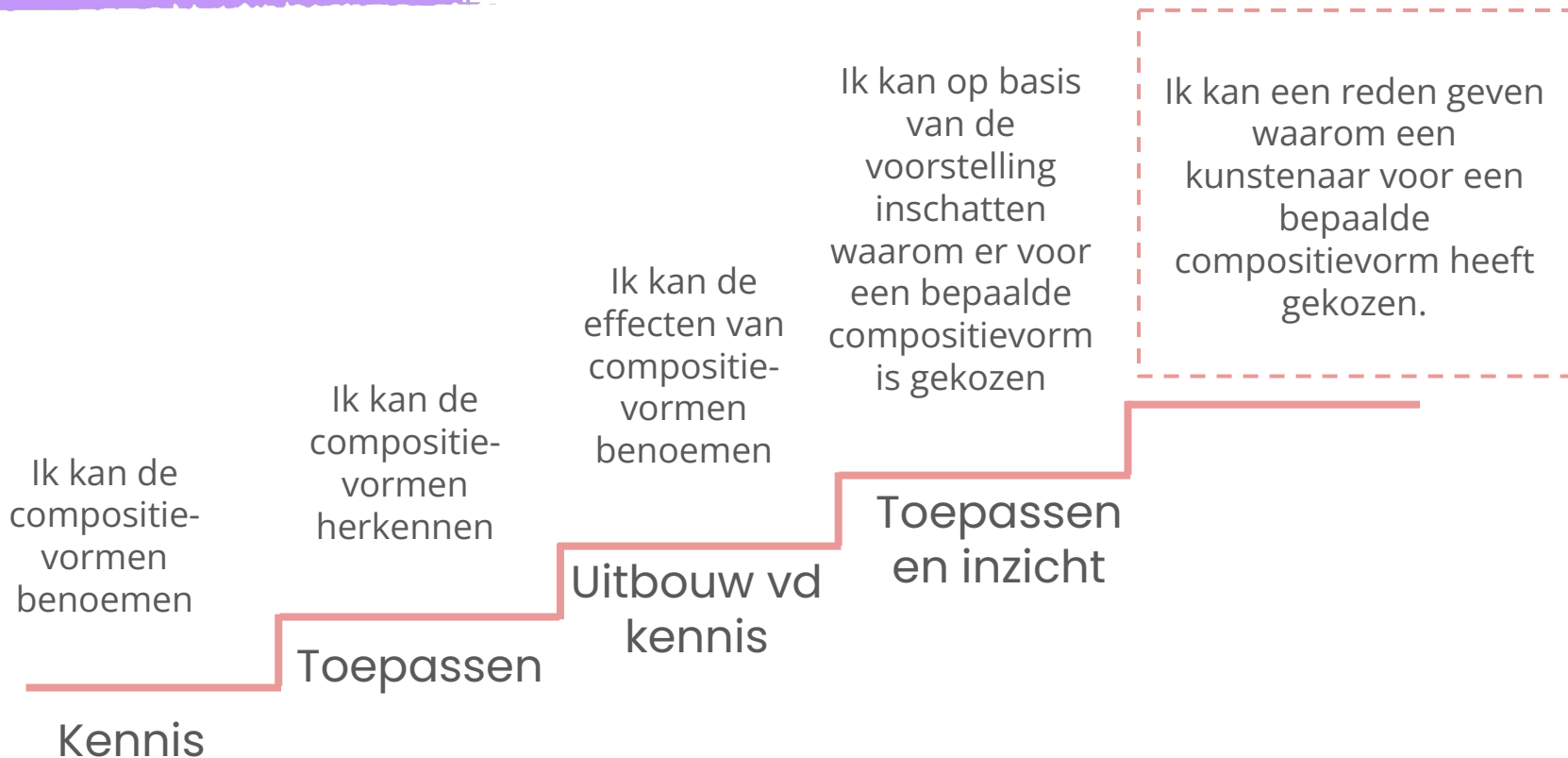
Hoe ga je het leren organiseren? (vervolg)

- Hoe gaan we de gegeven tijd vullen?
 - Welke tussenstappen zijn nodig om het beoogde eindgedrag te bereiken?
 - Denk hierbij aan een trap

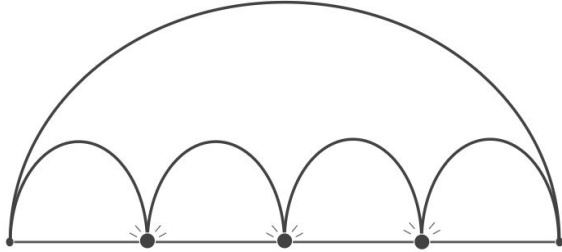
Het leren opbouwen

Als een trap

Stap 3:

De leeractiviteiten

Leerervaringen

Leeractiviteiten

Hoe ga je het leren organiseren?

- Hoe gaan we de gegeven tijd vullen?
 - Welke tussenstappen zijn nodig om het beoogde eindgedrag te bereiken?
 - **De trap geeft je een idee waar je elke les willen uitkomen: dit vertaal je naar lesdoelen**

Tot slot het ontwerpen van de lessen

Stap 3:

De leeractiviteiten

Per les beschrijf je:

- Welke didactiek en leeractiviteiten?
 - Hoe gaan we de les goed starten?
 - Wanneer voorkennis ophalen, instructie, terughalen, oefening, ...
 - Wanneer formatief handelen en feedback?
 - Waar plannen we de rijke leerervaringen?
- 2 tips:
 - Houd in je ontwerp rekening met flexibele ruimte!
 - Houd rekening met vakanties, stage, enz.

Vervolg van het ontwerpproces

Ontwerpen van een lessenserie

4 fasen

Wat voorkom je door Backward Design

Wat voorkom je door

Backward Design

Activiteiten voorop

Activiteiten zijn het
uitgangspunt voor het
ontwerp i.p.v.
leerdoelen

Inhoud afvinken

“Als we alles in de
syllabus maar
gedaan hebben.”

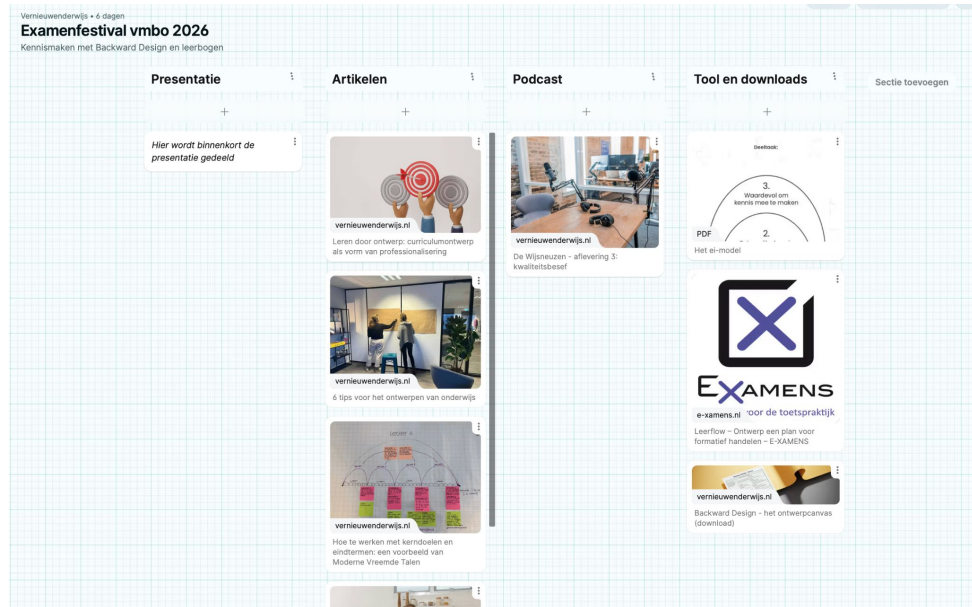

Teaching to the test

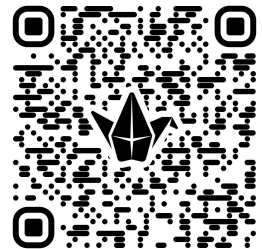
Wat we doen in onze
lessen staat in dienst
van de toets.

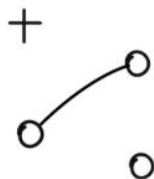
Dank!

<https://padlet.com/vwijs/festivalvmbo2026>

Bedankt!

Vragen? Opmerkingen? Ideeën?

info@vernieuwenderwijs.nl

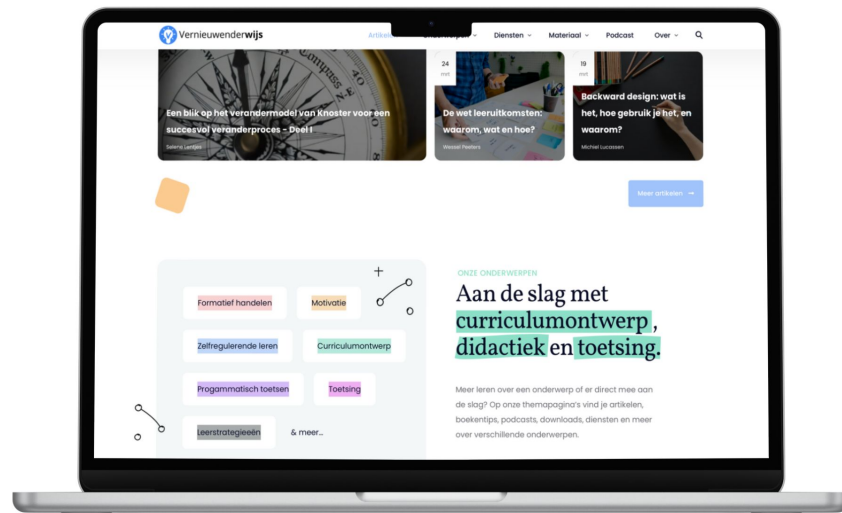
Vernieuwenderwijs

@Vernieuwenderwijs

Vernieuwenderwijs

Vernieuwenderwijs.nl